

Naslov: Poročilo Eurojusta o nedovoljenem prometu s prepovedanimi drogami – izkušnje in izzivi pri pravosodnem sodelovanju

Datum: 13. 4. 2021

- Nedovoljen promet s prepovedanimi drogami ostaja po vsem svetu **zelo donosen trg**, pri čemer je njegova vrednost samo v Evropski uniji ocenjena na **30 milijard EUR**. Njegov splošni vpliv na družbo ima dramatične posledice – za zdravstvo, upravljanje in gospodarstvo ter druga posredno prizadeta področja. Vpliva tudi na preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter pravosodne organe, ki so zaradi strmega naraščanja števila primerov nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami preobremenjeni. Veliko držav članic EU se spoprijema s pomanjkanjem razpoložljivih virov v boju proti izjemno prilagodljivim organiziranim kriminalnim združbam, ki delujejo čezmejno.
- Poleg tega organizirane kriminalne mreže, ki delujejo v Evropi, izkoriščajo odprte meje med državami in zapletenost velikega števila različnih pravnih okvirov v EU. Za učinkovito ukrepanje v teh razmerah **pravosodni organi** znotraj in zunaj EU **uspešno sodelujejo**, zahvaljujoč pomoči **Agencije Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust)**. V naslednjih letih lahko pričakujemo nadaljnje naraščanje števila zadev, predloženih Eurojustu, kar je treba upoštevati pri načrtovanju njegovega delovanja.
- To poročilo predstavlja **izkušnje** in **izzive** pri pravosodnem sodelovanju v boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami. Uporabljena **metodologija** vključuje opredelitev in analizo izbora ustreznih primerov na podlagi praktičnih izkušenj, pridobljenih ob pomoči agencije pri obravnavi primerov nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami med letoma 2017 in 2020 (1 838 primerov). Analiza obravnave primerov je razdeljena na šest poglavij.
- Izpostavljena je predvsem pomoč, ki jo Eurojust nudi pri spoprijemanju z izzivi, povezanimi z naslednjimi sedmimi najpogostejšimi temami: nove psihoaktivne snovi (NPS) in predhodne sestavine, sodelovanje z državami nečlanicami EU (sporazumi o sodelovanju, kontaktne točke in neformalno sodelovanje), nadzorovane pošiljke, spori o pristojnosti, finančne preiskave, sledenje in odvzem premoženjske koristi, evropski preiskovalni nalog in nedovoljen promet s prepovedanimi drogami v digitalnem okolju.
- Na podlagi te analize in izkušenj Eurojusta pri pravosodnem sodelovanju na tem področju so v poročilu predlagane in opisane **dobre prakse** za čezmejne preiskave. V njem so opisane **sklepne ugotovitve** in izdan **prilagodljivi priporočila**, ki jih je mogoče povzeti na naslednji način.
  - **Prizadevanja EU za reševanje vseh pravnih izzivov** v zvezi z **novimi psihoaktivnimi snovmi** in predhodnimi sestavinami **se morajo nadaljevati in okrepiti**. Dokler se pravosodni organi še naprej srečujejo z operativnimi izzivi, je Eurojust prava organizacija, ki lahko pomaga sodstvu.
  - Nadaljnje in okrepljeno sodelovanje med državami nečlanicami EU in Eurojustovimi tožilci za zvezo, kontaktnimi točkami ter drugimi mrežami ali sredstvi je izredno koristno v številnih primerih nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami, kar kaže na **jasne dodatne možnosti za nacionalne preiskave**. Eurojust v skladu z najnovejšo strategijo EU za varnostno unijo in novo strategijo EU na področju drog za obdobje 2021–2025 pozdravlja in odločno podpira cilj spodbujanja in krepitev sodelovanja z državami nečlanicami EU, na primer s sklepanjem novih sporazumov o sodelovanju, širjenjem mreže kontaktnih točk ter sodelovanjem z drugimi institucijami, agencijami in mrežami.

- Eurojustovo sodelovanje bi lahko imelo posebno dodano vrednost v primerih **čezmejnih nadzorovanih pošiljk**, da bi pomagali nacionalnim pravosodnim organom pri premagovanju ovir, ki nastajajo zaradi razdrobljenega evropskega pravnega okolja, kar je treba upoštevati pred in med izvajanjem nadzorovane pošiljke. Za olajšanje pravosodnega sodelovanja na tem področju je treba razmisliti o **večji usklajenosti in posebni ureditvi tega preiskovalnega ukrepa na ravni EU**.
- V izogib negativnim posledicam vzporednih preiskav, kot je na primer prepoved ponovnega sojenja o isti stvari, lahko Eurojust s svojim strokovnim znanjem prisloži na pomoč v primerih **sporov o pristojnosti**. V nekaterih primerih bi bila ustrezna rešitev lahko tudi **skupno priporočilo (ali skupen predlog)**, ki se lahko uporablja za pridobitev nepristranskega mnenja o nadaljnjem ukrepanju.
- Finančne preiskave v primerih nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami in zlasti pri zamrznitvi sredstev ter zaplembi in odvzemu premoženjske koristi so se izkazale za izredno pomembne, če upoštevamo njihov učinek na organizirane kriminalne združbe. Vpletene strani se spodbuja, naj čim bolj sodelujejo z **uradi za odvzem premoženjske koristi, finančnoobveščevalnimi enotami** in drugimi mrežami. Eurojust podpira strokovnjake na vseh stopnjah finančne preiskave ter pri izvajanju nove **uredbe o vzajemnem priznavanju sklepov o začasnem zavarovanju in sklepov o odvzemu** (Uredba (EU) 2018/1805) v praksi.
- **Evropska pravosodna mreža za kibernetško kriminaliteto (EJCN)** je pomemben akter, saj nudi pomembno podporo v boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami na temnem omrežju, na virtualnih platformah ali pri uporabi digitalnih komunikacijskih orodij. Eurojust tudi **spodbuja strokovnjake, naj se v pomembnih primerih povežejo z nacionalnimi kontaktnimi točkami Evropske pravosodne mreže za kibernetško kriminaliteto**, saj preiskave pogosto zahtevajo posebna znanja ne le na ravni preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, ampak tudi med pravosodnimi organi, zlasti v primeru čezmejnih preiskav.
- Pri ustreznih primerih nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami se zelo priporoča ustanovitev **skupne preiskovalne skupine**. V nasprotju s splošnimi pomisleki postopek ustanovitve skupne preiskovalne skupine za pravosodne organe še nikoli ni bil enostavnejši, saj **Eurojust nudi podporo na vseh stopnjah oblikovanja skupne preiskovalne skupine**, pri čemer pomaga pri pogajanjih ter pripravi, ustanavljanju, upravljanju in financiranju skupne preiskovalne skupine.
- Kljub obetavnim in uspešnim rezultatom Eurojustovih **koordinacijskih centrov** (npr. v dneh skupnega ukrepanja, namenjenih sočasnim in usklajenim aretacijam, preiskavam in zasedom) se zdi, da nacionalni pravosodni organi v primerih nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami neradi zaprosijo za ustanovitev koordinacijskih centrov. Zato Eurojust **pravosodne organe poziva in spodbuja k večji uporabi tega učinkovitega orodja na tem področju kriminalitete**.
- **Dodana vrednost zgodnje predložitve zadev Eurojustu** na koncu okrepi mednarodni vidik vsakega nacionalnega primera nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami. Zato Eurojust **spodbuja organe, vključene v primere čezmejnega nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami**, naj stopijo v stik s svojimi zadevnimi nacionalnimi člani, da bi čim prej razpravljali o možnostih, ki so na voljo v vsakem posameznem primeru.